

267 § Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Kaupunginhallitus 25.11.2024 § 267

Kaupunginjohtajan päätösehdotus

Kaupunginhallitus toteaa Iisalmen kaupungin lausuntona seuraavaa:

Iisalmen kaupungin lausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi (HE 149/2024, vp)

Iisalmen kaupunki vastustaa lakiesityksessä esitettyä säädöstä, jonka mukaan laissa säädettäisiin, millä paikkakunnilla on mahdollista ylläpitää väestölle avointa ympärivuorokautista perusterveydenhuollon päivystystä. Iisalmen kaupunki katsoo, että päätösvalta asiasta tulisi olla hyvinvointialueilla.

Perusteluissa on edelleen käytetty välimatkojen ja matka-aikojen arvioinnissa etäisyyttä Iisalmesta Kuopioon yliopistolliseen sairaalaan, eikä siinä ole huomioitu koko Ylä-Savon seutukunnan asukkaita. Hallituksen esityksessä mainitaan, että välimatka Iisalmesta Kuopioon on 84 km ja matka-aika 1h sekä Iisalmesta Kajaaniin 90 km, matka-aika 1h 10 min. Tärkeää on huomioida, että Iisalmen sairaalan yöpäivystys palvelee koko Ylä-Savon alueen väestöä. Arviossa tulisikin ottaa huomioon, että välimatkat alueella ovat pitkiä: pisimmällään matkaa seutukunnan pohjoisosista Kuopioon on n. 150 km matka-ajan ollessa 1h45 min-2 h/suunta.

Iisalmi on Ylä-Savon seutukunnan keskuskaupunki, joka tunnetaan kansainvälisesti arvostetusta teknologiateollisuudesta, vahvasta puutuoteteollisuudesta, laajasta alkutuotannosta sekä monipuolisesta elintarviketeollisuudesta. Suuri osuus koko lähiseutujen asiointiliikenteestä suuntautuu Iisalmeen. Ylä-Savon kuntien alueella asuu n. 50 000 ihmistä. Iisalmen ja Ylä-Savon seutukunnan väestö ikääntyy muuta maata nopeammin, mistä seuraa, että hoitoa tarvitsevia potilaita on runsaasti.

Kuten hallituksen esityksessäkin todetaan, vaikutusten arviointi on haasteellista, eikä aiemmissa lausunnoissa esitettyjä vaikutuksia ole riittävästi huomioitu lakiesityksessä. Vaikutukset on arvioitu yksipuolisesti ja puutteellisesti asukkaiden ja palvelujen saavutettavuuden yhdenvertaisuuden sekä todellisten kustannusten osalta. Eniten ympärivuorokautisen päivystyksen sulkemisesta kärsisivät ikäihmiset, koska heidät jouduttaisiin kuljettamaan

KYS:n entisestään ruuhkautuneempaan yhteispäivystykseen, mm. yleistilan laskun takia.

Yöpäivystyksen puuttuminen Ylä-Savon seudulta aiheuttaisi ylimääräisiä kustannuksia ja ajanmenetystä. Julkista liikennettä ei Pohjois-Savossa ilta- ja yöaikaan ole tarjolla, viikonloppuisinkin vain vähän. Yöpäivystyksen puuttuminen vaikuttaa suoraan seutukunnan elinvoimaan ja väestön asettautumiseen alueelle.

Hallituksen esityksessä todetaan, että Iisalmen sairaalan yöpäivystyksen sulkemisesta säästyvä kustannus vuoden 2022 tasossa on 0,9 milj. euroa. Pohjois-Savon hyvinvointialueen toimintamenot vuonna 2024 ovat 1,452 miljardia euroa. Säästyvä kustannus olisi siten 0,06 % hyvinvointialueen toimintamenoista.

Hallituksen esityksessä on myös todettu, että Iisalmen sairaalan yöpäivystyksen sulkeminen aiheuttaisi ensihoidon lisäkustannuksia 0,6 milj. euroa ja sairausvakuutuksen matkakorvauksia 0,6 milj. euroa. Mikäli nämä arviot pitävät paikkansa, Iisalmen sairaalan yöpäivystyksen sulkeminen aiheuttaisi valtiontaloudelle kokonaisuudessaan enemmän kustannuksia, mitä hyvinvointialueelle kohdistuva säästö on. Yöpäivystyksen sulkemisen perusteleminen kustannussäästöillä ei siten ole perusteltua.

On perusteltua kysyä, onko Iisalmen sairaalan yöpäivystyksen sulkeminen perusteltua suhteutettuna siitä aiheutuviin haittoihin: Lakkautuksella on suora vaikutus ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin sekä perusturvallisuuteen. Tärkeää on myös huomioida, että hallituksen esityksen mukaan yöpäivystyksen sulkeminen aiheuttaa enemmän kustannuksia kuin sulkemisesta saavutettava säästöpotentiaali on.

Lisäksi toiminnallisten ja taloudellisten vaikutusten arvioinnin osalta ei ole kattavasti huomioitu lakiesityksessä mainittua mahdollisuutta ylläpitää vuodeosastoilla jo olevien potilaiden potilasturvallisen hoidon kannalta tarpeellista, sisäistä ympärivuorokautista lääkäripäivystystä. Lääkäri- ja hoitohenkilöstöresurssia tehokkaasti hyödyntämällä ympärivuorokautinen päivystys ja sisäinen lääkäripäivystys muodostavat taloudellisen ja toiminnallisen kokonaisuuden, jolla ylläpidetään asukkaiden perusturvallisuutta ja alueen elinvoimaa.

Muut huomiot

Lausuntopyyntö on saapunut Iisalmen kaupungille 18.11. 2024, ja lausunto on

jätettävä 26.11. 2024. Valtioneuvoston periaatepäätöksessä säädösvalmistelun kuulemisohjeen (4.2.2016) mukaan on kirjallisten lausuntojen antamiseen varattava aikaa vähintään 6 viikkoa, laajoissa hankkeissa vähintään kaksi viikkoa, ja vain perustelluista syistä lausuntoaikaa voidaan lyhentää. Kaikkiaan lausunnolla oleva lakiesitys on laaja, ja sillä on huomattavia vaikutuksia lakkautettavien seutukunnan asukkaiden hyvinvointiin ja seudun elinvoimaan, joten lausuntojen antamiseen annettu aika on merkitykseensä nähden liian lyhyt.

Lausuntoa olisi tullut pyytää myös niiltä kunnilta ja kaupungeilta, joiden asukkaiden terveyteen ja hyvinvointiin muutoksilla on vaikutusta. Tässä tapauksessa Iisalmen sairaalan yöpäivystyksen sulkeminen koskee kaikkien Ylä-Savon kuntien asukkaita.

Yhteenveto:

Kuten jo aiemmin on todettu, ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon päivystyksen sulkeminen Iisalmesta ei ole toiminnallisesti tai taloudellisesti järkevää. Koska hyvinvointialueella on edelleen kiirevastaanottotoiminnan ylläpidon velvoite, tulisi väestön palvelutarve olla tärkein edellytys ympärivuorokautisen vastaanoton järjestämiselle. Tämä tarve pystytään parhaiten arvioimaan paikallisesti.

Päätös

Kaupunginjohtaja muutti päätösesitystään seuraavasti:

Muut huomiot kohdasta poistetaan maininta lausuntoajasta, joten lausuntokohta muutetaan muotoon: Lausuntoa olisi tullut pyytää myös niiltä kunnilta ja kaupungeilta, joiden asukkaiden terveyteen ja hyvinvointiin muutoksilla on vaikutusta. Tässä tapauksessa Iisalmen sairaalan yöpäivystyksen sulkeminen koskee kaikkien Ylä-Savon kuntien asukkaita.

Hyväksyttiin.

Valmistelu

Hallintojohtaja Niina Puumalainen, p. 0400 771 092

Talousjohtaja Eeva Suomalainen, p. 040 652 4002

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt Iisalmen kaupungilta kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi. Määräaika

lausunnon antamiselle on ti 26.11.2024 klo 10.

Vaikutusarviointi

1. Inspiroiva Iisalmi

- Olemme hyvinvointia ja osaamista aktiivisesti kehittävä kaupunki, jossa toimintaa uudistetaan rohkeasti kouluttamalla henkilöstöä, tarjoamalla uusia palveluja sekä olemalla mukana kokeiluissa
- osallistamme käyttäjäryhmät ja kolmannen sektorin mukaan palveluiden suunnitteluun ja viestimme palvelutarjonnastamme aktiivisesti ja monikanavaisesti
- huomioimme väestörakenteen muutokset ennakoivasti palvelutarjonnan kehittämisessä eri ikätasoille ja kohderyhmille

3. Ihmeiden Iisalmi

- olemme vetovoimainen ja palveluiltaan monipuolinen Ylä-Savon seutukeskus, kehitämme kaupungin elinvoimaa määrätietoisesti uusien asukkaiden ja yritysten saamiseksi alueelle yhteistyössä muiden seudun kuntien kanssa
- meillä arki on helppoa kaikenikäisille ja elinvoimainen keskusta houkuttelee asioimaan
- huolehdimme kaupungin hyvästä saavutettavuudesta ja vahvalla edunvalvonnalla vaikutamme eri sidosryhmiin seudun elinvoimaisuuden kehittämiseksi

Muutoksenhaku

1A. Päätöksestä ei saa tehdä valitusta tai oikaisuvaatimusta, koska päätös koskee valmistelua tai täytäntöönpanoa, kuntalaki 136 §.

Otto-oikeus

Ei otto-oikeutta.

Toimenpiteet, otteet

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Valtioneuvoston kirjaamo: kirjaamo.vnk@gov.fi

Sosiaali- ja terveysministeriön kirjaamo: kirjaamo.stm@gov.fi

Pääministeri Petteri Orpo

Valtiovarainministeri Riikka Purra

Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso

Ylä-Savon kuntien kirjaamot (Kiuruvesi, Lapinlahti, Pielavesi, Sonkajärvi, Vieremä, Keitele ja Rautavaara)

Oheisaineisto

Sosiaali- ja terveystieteiden lausuntopyyntö Hallituksen esitys eduskunnalle
laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi